

Evaluace střednědobého pokroku realizace RPS

Hodnocení horizontálních priorit

květen 2006

REDECo, spol. s r.o.

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

1.1 Syntéza hodnocení horizontálních priorit (kvantitativní pohled)

1.1.1 Metodický přístup – situace

Metodika střednědobé evaluace realizace RPS předpokládala, že základem pro provedení syntézy budou opět údaje z realizace OP (ze schválených žádostí) ke stanovanému referenčnímu datu.

Podkladem pro kvantitativní hodnocení měly být informace o počtech projektů, vážící se k jednotlivým horizontálním prioritám, klasifikované z hlediska přínosů pro příslušnou prioritu ve standardní třístupňové škále, tzn. jako „neutrální“, „pozitivní“, či „přímo zaměřené na HP“ (viz příloha č. 6 této zprávy). Hodnotitel RPS však obdržel tyto údaje pouze za OP Infrastruktura a OP Průmysl a podnikání. Za ostatní OP neměl hodnotitel RPS tyto údaje k dispozici. Syntézu kvantitativní hodnocení na úrovni RPS proto nebylo možné v původně zamýšleném rozsahu provést.

Neúplný pohled na kvantitativní hodnocení (bez údajů za SROP) je tak možné prezentovat pouze za následující 3 prioritní osy RPS:

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

PO: Posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb

Údaje ze schválených žádostí (k 15.12. 2005)

Horizontální priorita	Počet projektů	Podíl v%
<u>Udržitelný rozvoj</u> Projekty • S neutrálním dopadem na ŽP • S pozitivním dopadem na ŽP • zaměřené přímo na ŽP	877 360 46	68,4 28,1 3,5
<u>Rovné příležitosti</u> Projekty • s neutrálním dopadem na rovné příležitosti • s pozitivním dopadem na rovné příležitosti • zaměřené přímo na rovné příležitosti	957 276 50	74,6 21,5 3,9
<u>Informační společnost</u> Projekty • s neutrálním dopadem na rozvoj IS • s pozitivním dopadem na IS • zaměřené přímo na rozvoj IS	1023 186 69	80,0 14,6 5,4
<u>Vyvážený rozvoj regionů</u> Podíl projektů schválených k realizaci v regionech se soustředěnou podporou státu dle usnesení vlády č. 722/2003	480	37,4

Komentář

Z hlediska cílů této prioritní osy se jeví jako poměrně nízký zejména podíl projektů s pozitivním dopadem na rozvoj informační společnosti.

Za vysoce pozitivní se naopak jeví příspěvek OP Průmysl a podnikání k vyváženému rozvoji regionů.

PO: Rozvoj dopravní infrastruktury

Údaje ze schválených žádostí (k 15.12. 2005)

Horizontální priorita	Počet projektů	Podíl v%
<u>Udržitelný rozvoj</u> Projekty • S neutrálním dopadem na ŽP • S pozitivním dopadem na ŽP • zaměřené přímo na ŽP	8 20 6	23,5 58,8 17,7
<u>Rovné příležitosti</u> Projekty • s neutrálním dopadem na rovné příležitosti • s pozitivním dopadem na rovné příležitosti • zaměřené přímo na rovné příležitosti	28 5 1	82,4 14,7 2,9
<u>Informační společnost</u> Projekty • s neutrálním dopadem na rozvoj IS • s pozitivním dopadem na IS • zaměřené přímo na rozvoj IS	28 5 1	82,4 14,7 2,9
<u>Vyvážený rozvoj regionů</u> Podíl projektů schválených k realizaci v regionech se soustředěnou podporou státu dle usnesení vlády č. 722/2003	5	14,7

Komentář

Za jednoznačné pozitivní lze považovat vysoký podíl projektů s pozitivním vlivem na ŽP, resp. projektů zaměřených přímo na oblast ŽP.

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

Podíl projektů schválených k realizaci zaměřených na podporu vyváženého rozvoje regionů je nižší, avšak jejich počet se od prosince 2005 postupně zvyšuje.

PO: Ochrana zkvalitňování životního prostředí

Údaje ze schválených žádostí (k 15.12. 2005)

Horizontální priorita	Počet projektů	Podíl v%
<u>Udržitelný rozvoj</u> Projekty • S neutrálním dopadem na ŽP • S pozitivním dopadem na ŽP • zaměřené přímo na ŽP	10 7 151	5,9 4,2 89,9
<u>Rovné příležitosti</u> Projekty • s neutrálním dopadem na rovné příležitosti • s pozitivním dopadem na rovné příležitosti • zaměřené přímo na rovné příležitosti	130 26 12	77,4 15,5 7,1
<u>Informační společnost</u> Projekty • s neutrálním dopadem na rozvoj IS • s pozitivním dopadem na IS • zaměřené přímo na rozvoj IS	138 24 6	82,1 14,3 3,6
<u>Vyvážený rozvoj regionů</u> Podíl projektů schválených k realizaci v regionech se soustředěnou podporou státu dle usnesení vlády č. 722/2003	43	25,6

Komentář

Vysoký podíl projektů zaměřených na zlepšení životního prostředí je v souladu s cíli priority RPS. Za pozitivní lze rovněž považovat i skutečnost, že čtvrtina schválených projektů přispívá přímo k vyváženému rozvoji regionů.

1.1.2 Souhrnná zjištění k syntéze HP

Hodnocení HP se věnují evaluační zprávy OP Infrastruktura, OP PP a SROP (v OP RLZ nebylo toto téma předmětem hodnocení).

Hodnotitelé odpovídali na jedné straně na evaluační otázky, které se téměř výhradně týkaly zapracování (či integrace) Manuálu HP do jednotlivých operačních programů, popř. hodnocení znalostí pracovníků z oblasti implementace OP vážící se k tématu horizontálních priorit. Ze závěrů evaluačních zpráv tak vyplývá, že u všech sledovaných OP jsou HP zapracovány do programů a související dokumentace (např. žádostí), a že v rámci hodnocení a výběru (ne však přípravy) projektů jsou udržitelný rozvoj a ŽP, rovné příležitosti a informační společnost předmětem posuzování, popř. hodnocení.

Na druhé straně nedodali evaluátoři SROP a OP RLZ kvantifikované údaje o počtech projektů, které mají neutrální či pozitivní dopad, popř. jsou přímo zaměřeny na určitou HP, a to s odůvodněním, že tyto informace nejsou v těchto programech monitorovány.

U OP infrastruktura konstatoval evaluátor, že HP jsou považovány zejména konečnými uživateli za „nezbytnou formalitu“, popř. že je žadatelé považují za irelevantní (např. i když je zřejmé, že pro některé typy projektů nejsou určité HP relevantní, přesto je u nich požadována na žadateli klasifikace vlivu projektu na HP).

Obecně evaluátoři konstatují, že HP představují nová témata, jejichž praktická aplikace při realizaci programů se postupně vyvíjí. Poměrně vysoká míra porozumění a ztotožnění se s HP se týká zejména „rovných příležitostí“ a „udržitelného rozvoje“.

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

Kritické výhrady naproti tomu zazněly zejména k HP „vyvážený rozvoj regionů“; na základě doporučení evaluátora by se nemělo jednat o samostatnou HP, nýbrž podle tohoto kritéria by měla být posuzována účinnost celého programu SROP.

1.1.3 Doporučení

U všech OP je třeba zajistit, aby informace o HP byly na úrovni projektů sledovány, a aby byly v rámci monitorování realizace programu agregovány na úrovni opatření/priorit.

Na základě těchto informací je pak třeba v rámci evaluací provádět kvantitativní hodnocení realizace HP vycházející z třístupňové klasifikace dopadů projektu na HP.

1.2 Účinnost intervencí

Metodika evaluace střednědobého pokroku realizace RPS předpokládala i uplatnění kvalitativního pohledu na hodnocení věcného pokroku. Hodnocení očekávané účinnosti intervencí má však pouze orientační, a z hlediska významu evaluace pouze doplňkový, charakter. Důvodem pro to je jednak velice krátké období realizace programů a jednak výše uvedené problémy spojené s hodnocením zejména věcného pokroku (nedostatečná kvalita a spolehlivost informací o vývoji věcného pokroku).

Hodnotitel si byl těchto zásadních slabin vědom již v průběhu zpracování evaluací a proto požadoval, aby se toto kvalitativní hodnocení opíralo zejména o výpovědi manažerů a správců programů a jednotlivých priorit/opatření. Navržený metodický postup však nebyl s výjimkou evaluátora OP Infrastruktura ostatními evaluačními týmy aplikován. Hodnotitel RPS nedostal jednotné vstupy, které byly potřebné pro vyhodnocení účinnosti intervencí.

Hodnotitel RPS se přesto pokusil na základě výsledků evaluační zprávy a s využitím odborných kapacit týmu externistů odpovědět na základní evaluační otázku, a to „zda realizace finančního a věcného pokroku přispívá k naplňování specifických a horizontálních cílů RPS“. Stručný popis metody a postupu navrženého pro hodnocení účinnosti (viz příloha č.11 této zprávy) je uveden níže.

Současně hodnotitel doporučuje případné využití metody a postupu při dalších evaluacích (viz kap. 9)

1.2.1 Postup a metoda hodnocení

Na rozdíl od evaluace finančního a věcného pokroku, které mají povahu kvantitativního hodnocení představuje hodnocení účinnosti programu kvalitativní pohled na realizaci RPS.

Evaluace se proto zaměřuje na plnění celkem 10 specifických a 4 horizontálních cílů RPS uvedených v kap. II.3 a II.4 dokumentu RPS. Jedná se o:

I. Specifické cíle pro „Vytváření podmínek pro podnikatelské prostředí“

- Zlepšování podnikatelské infrastruktury
- Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání
- Zlepšování zařízení pro transfer technologií
- Posilování mechanismů spolupráce mezi výzkumnými pracovišti a průmyslem
- Podpora inovativní kapacity soukromého sektoru a zvyšování přidané hodnoty a produktivity práce.

II. Specifické cíle pro „Zvyšování flexibility trhu práce“

- Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu
- Modernizace školicí infrastruktury s cílem efektivně se přizpůsobit požadavkům pracovního trhu

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

III. Specifické cíle pro „Zlepšování kvality infrastruktury“

- Zlepšování kvality dopravní infrastruktury
- Zlepšování kvality infrastruktury ŽP
- Zlepšování kvality další technické infrastruktury

IV. Horizontální cíle

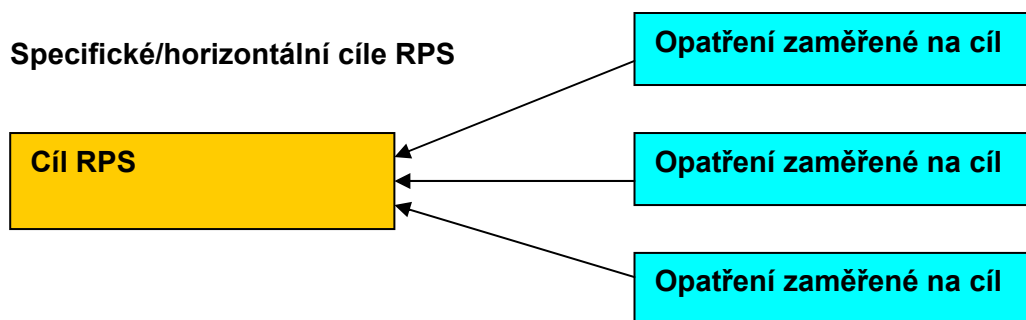
- Udržitelný rozvoj směřující k ekologickým standardům EU
- Rovné příležitosti mužů a žen a pro skupiny ohrožené vyloučením ze společnosti
- Vyvážený rozvoj regionů
- Informační společnost pro rozvoj nových pracovních příležitostí, se zvláštním zaměřením na venkovské a vzdálené regiony a na skupiny ohrožené sociálním vyloučením

1. fáze hodnocení:

První krok hodnocení představuje vytvoření vazeb mezi uvedenými specifickými a horizontálními cíli na straně jedné a souvisejícími opatřeními jednotlivých OP na straně druhé.

Ke každému specifickému cíli RPS byla přiřazena ta opatření, jejichž realizace vede k naplňování tohoto příslušného cíle.

Tento metodický přístup schematicky znázorňuje následující diagram:

2. fáze hodnocení:

Ve druhé fázi bude každé opatření klasifikováno na základě posouzení dvou kritérii: podle vývoje finančního a věcného pokroku (viz výsledky příslušných evaluací) a podle míry očekávaného přínosu opatření k dosažení příslušného specifického cíle.

Použitá klasifikace je čtyřstupňová (A,B,C,D), přičemž

- A =** čerpání finančních prostředků a naplňování hodnot fyzických indikátorů se vyvíjí podle plánu a současně je u velkého podílu projektů zřejmé, že bude dosažen očekávaný efekt (tzn., že jejich realizace přispívá k naplnění stanoveného cíle)
- B =** čerpání prostředků se zpožďuje („late starter“), ale realizací dosud vybraných projektů směřuje ke splnění daného cíle; u takovýchto opatření lze předpokládat, že postupné vyšší čerpání prostředků přinese obdobný pozitivní vývoj jako u kategorie „A“
- C =** opatření, u nichž realizace jen malého podílu projektů přinese očekávaný přínos (výstupy a výsledky projektů nesměřují k naplnění daného cíle), a u kterých je navíc čerpání finančních prostředků významně pod úrovní plánovaných hodnot;
- D =** opatření, která charakterizuje obecně nízká výkonnost (kvantitativně i kvalitativně).

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

1.2.2 Předpoklad naplnění specifických a horizontálních cílů RPS (souhrnné hodnocení)

Specifický cíl	Výsledná klasifikace	Komentář
I. Specifické cíle pro „Vytváření podmínek pro podnikatelské prostředí“		
Zlepšování podnikatelské infrastruktury	A	Vývoj ukazatelů věcného a finančního plnění dosahuje nadprůměrných hodnot. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání	C/B	Zvýšení kapacity školicích zařízení, a modernizace a výstavba nových školicích zařízení výrazněji zaostává za cílovými hodnotami. RO přijal opatření ke zvýšení absorpce. Předpoklad: Cíle RPS může být dosaženo.
Zlepšování zařízení pro transfer technologií	B/A	Pomalejší rozjezd u některých opatření, avšak s pozitivním vývojovým trendem. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
Posilování mechanismů spolupráce mezi výzkumnými pracovišti a průmyslem	A	Počet zapojení vědecko-výzkumných institucí a vysokých škol v rámci podpořených projektů přesahuje cílové hodnoty. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
Podpora inovativní kapacity soukromého sektoru a zvyšování přidané hodnoty a produktivity práce	A	Nárůst přidané hodnoty a pp u podpořených podniků výrazně přesahuje plánované hodnoty. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
II. Specifické cíle pro „Zvyšování flexibility trhu práce“		
Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu	C/B	Některá opatření výrazně zaostávají ve věcném a finančním plnění a jsou klasifikována jako „C“ (OP RLZ 1.2, 1.1 a 3.2 SROP). Na druhé straně opatření OP RLZ 2.2, 4.2 a 4.1 lze klasifikovat spíše jako „B/A“. Předpoklad: Cíle RPS může být dosaženo.
Modernizace školicí infrastruktury s cílem efektivně se přizpůsobit požadavkům pracovního trhu	B/A	Pomalejší rozjezd u některých opatření, avšak s pozitivním vývojovým trendem. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
III. Specifické cíle pro „Zlepšování kvality infrastruktury“		
Zlepšování kvality dopravní infrastruktury	A	Dosavadní vývoj věcného a finančního pokroku směřuje k naplnění či překročení cílových hodnot. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
Zlepšování kvality infrastruktury ŽP	A	Dosavadní vývoj věcného a finančního pokroku svědčí o úspěšné realizaci programu. K určitém počátečnímu zpoždění došlo pouze u opatření 3.3 OP I. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
Zlepšování kvality další technické infrastruktury	A	Dosavadní vývoj věcného a finančního pokroku směřuje k naplnění či překročení cílových hodnot. Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo
IV. Horizontální cíle		

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

Udržitelný rozvoj směřující k ekologickým standardům EU	B/A	Dosavadní vývoj věcného a finančního pokroku zejména u PO RPS Ochrana a zkvalitňování ŽP směřuje k naplnění daného cíle. Na druhé straně vykazují určité problémy v realizaci opatření zaměřená na využívání ekologických technologií či alternativních zdrojů energie (OP PP). Předpoklad: Cíle RPS bude dosaženo.
Rovné příležitosti mužů a žen a pro skupiny ohrožené vyloučením ze společnosti	C/B	Vývoj věcného a finančního pokroku u P2 OP RLZ se vyvíjí relativně příznivě, u Opatření 3.2 SROP však méně příznivě. Obdobně se podíl projektů s pozitivním vlivem na rovnost šancí u ostatních programů pohybuje zhruba okolo jedné pětiny. Předpoklad: Cíle RPS může být dosaženo.
Vyvážený rozvoj regionů¹	.	Pro nedostatek informací nelze hodnotit.
Informační společnost pro rozvoj nových pracovních příležitostí, se zvláštním zaměřením na venkovské a vzdálené regiony a na skupiny ohrožené sociálním vyloučením⁹	.	Pro nedostatek informací nelze hodnotit.

Uvedené hodnocení je třeba chápat jako velmi předběžné a indikativní, a to s ohledem na pomalejší počáteční „rozjezd“ u většiny programů a rovněž s vědomím omezených možností této metodiky, vzhledem k tomu, že spolehlivost indikátorů a věrohodnost udávaných dat je problematická.

Z pohledu hodnotitele existuje určitá míra rizika, že nemusí být naplněny dva z uvedených specifických cílů, které sleduje RPS, a to „Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání“ a „Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu“.

ŘO programů, které se podílejí na naplňování těchto cílů (OP PP, OP RLZ, SROP) však snížily toto riziko provedením úprav těchto „málo výkonných“ opatření OP..

V případě horizontálních cílů lze pouze částečně odhadnout reálnost dosažení u prvního a druhého výše uvedeného cíle. Z pohledu hodnotitele existuje určité riziko, že cíl „Rovné příležitosti mužů a žen a pro skupiny ohrožené vyloučením ze společnosti“ nemusí být naplněn.

1.3 Návrhy závěrečných doporučení

Sledování realizace věcného pokroku bude obtížné, málo efektivní a současně i nevěrohodné pokud nebudou současné monitorovací systémy poskytovat spolehlivé a aktuální informace o vývoji realizace projektů v požadované struktuře a čase. Současné monitorovací systémy však tyto základní požadavky zcela nesplňují. Problémem je jak rychlost přenosu dat, tak jejich spolehlivost. Jedním z hlavních úkolů pro příští programovací období je proto zajistit rychlý a spolehlivý přenos dat z úrovně operačních programů do MSSF-CENTRAL (viz doporučení ke komponentě č.4 - Hodnocení systémů implementace a monitorování na úrovni RPS a na úrovni OP - kap. 0).

Podkladem pro evaluaci věcného pokroku jsou údaje o skutečném stavu a očekávaném vývoji hodnot vybraných indikátorů. Věrohodnost a spolehlivost hodnot indikátorů, které jsou předmětem

¹ Pro hodnocení dosažitelnosti uvedených cílů nebyly k dispozici informace v požadovaném rozsahu za OP RLZ, SROP, OP RVMZ.

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

evaluace, je proto klíčovým faktorem, který ovlivňuje v konečném důsledku i pravdivost výpovědi o realizaci věcného pokroku. Mezi nejčastěji uváděné slabiny současného systému patří obecně jeho „předimenzovanost“, celková komplikovanost soustavy indikátorů, nejasné a nepřesné definice věcného obsahu indikátorů. Pro provedení syntézy věcného pokroku byla problémem nedostatečná provázanost indikátorů mezi RPS a jednotlivými OP, která ztěžovala jejich agregaci na úroveň prioritních os.

Některé uváděné hodnoty vybraných indikátorů jsou na první pohled nevěrohodné. Na tento stav mohou mít vliv nejasné formulace některých indikátorů, což může mít za následek jejich nepochopení ze strany žadatelů. V některých případech se lze podle názoru hodnotitelů domnívat, že žadatelé hodnoty záměrně nadsazují proto, aby zvýšili šanci na přidělení podpory.

Kontrolu uváděných hodnot indikátorů je třeba provádět v rámci systému nejpozději při podpisu smlouvy, optimálně pak již ve fázi hodnocení a schvalování projektů.

Pro evaluaci realizace věcného pokroku a účinnosti intervencí v oblasti horizontálních priorit a cílů RPS je třeba zajistit, aby na úrovni OP bylo předmětem dílčích evaluací i kvantitativní hodnocení HP. Proto je třeba pracovat s informacemi o počtech projektů, klasifikovaných podle standardní třístupňové škály, tj. na projekty s „neutrálním“ či „pozitivním“ dopadem na příslušnou HP a projekty na danou HP „přímo zaměřené“. Bez těchto informací nelze provést kvantitativní hodnocení realizace HP na úrovni RPS.

Pro nové programovací období je proto zcela nezbytné, aby dosavadní soustava indikátorů byla zásadně přepracována a aby pro monitorování realizace OP byla vytvořena zjednodušená soustava kvalitních, tzn. věcně správně nastavených a snadno měřitelných, indikátorů, která by umožňovala průběžné hodnocení věcného pokroku realizace programů. Obecně je třeba se více zaměřit na provázanost indikátorů na podporované aktivity a na indikátory zaměřené především na kvalitativní parametry zejména na úrovni výsledků a dopadů. Na úrovni RPS je v současné době již připravován jednotný a podstatně zredukovaný systém indikátorů, který by měl výrazně přispět ke zkvalitnění monitoringu realizace věcného pokroku. Hodnotitel současně doporučuje všem ŘO OP, aby věnovali monitorování vývoje věcného pokroku větší pozornost, než dosud.

Z evaluačních zpráv dále vyplývá, že otázka **tzv. „absorpce“** byla jak při přípravě, tak při samotné realizaci programů podceňována a často i zanedbávána. Nízká úroveň čerpání finančních alokací je u některých opatření způsobena především jejich chybným zacílením, kterému nepředcházela analýza potřeb a zejména vyhodnocení poptávky příslušných cílových skupin, pro které je podpora určena. Při přípravě programů pro nové programovací období by proto v rámci analytických prací mělo být provedeno i důkladné zmapování reálné poptávky. Výsledky tohoto procesu je třeba promítnout do návrhu priorit, do vymezení okruhu vhodných aktivit.

Na realizaci věcného pokroku má vliv i celá řada dalších faktorů, které z pohledu žadatelů a konečných příjemců souvisí zejména s celkovou nepružností fungování a nízkou přívětivostí systému implementace OP. Všechny evaluační zprávy uvádějí kritické výhrady zejména ke komplikovanosti a náročnosti systému, který odrazuje potenciální žadatele jak ze soukromého, tak i z veřejného sektoru. V tomto kontextu představuje z pohledu žadatelů/příjemců podpory problém zejména délka schvalování podpory (a často i netransparentnost tohoto procesu), a to i u méně náročných projektů, a pomalý způsob financování projektů, který neumožňuje jejich průběžné financování.

Všeobecně platí, že v prostředí ČR při realizaci programů výrazně dominují administrativní přístupy. Ve srovnání s tím je podstatně nižší pozornost věnována publicitě a marketingu programů, aktivnímu přístupu při vyhledávání a přípravě projektů. Řídící orgány a zprostředkující subjekty v některých případech předpokládají, že zajištění přísunu dobrých a kvalitních projektů přijde samo o sobě, automaticky. Zkušenosti získané od doby zahájení čerpání SF toto optimistické očekávání nenaplnují (snad s výjimkou projektů infrastrukturní povahy). Vysoká náročnost kladená na přípravu projektů navíc odrazuje řadu potenciálních zájemců od podání žádosti o grant. Náročnost požadované dokumentace pak automaticky vede k tomu, že zpracování žádostí je žadatelem svěřováno specializovaným poradenským firmám. Přitom existují

Komponenta 3 – Analýza věcného pokroku realizace RPS

programy (např. INTERREG IIIA mezi ČR a Bavorskem či ČR a Rakouskem), kde žádost o poskytnutí grantu je schopen zpracovat žadatel sám, aniž k tomu potřebuje pomoc konzultantské firmy. V zájmu objektivit je však třeba uvést, že mezi ZS (např. kraji), existují poměrně značné rozdíly v přístupu k této otázce. V případě propagace GS a podpory žadatelům volí zajímavé a účinné metody a postupy, které napomáhají k zajištění přísunu projektů a tím i k zajištění potřebné absorpce (viz např. evaluační zpráva SROP, průzkum ke GS ve vybraných krajích).

Na základě informací z evaluačních zpráv lze např. doporučit, aby byl z iniciativy RPS a ŘO OP nastaven mechanismus zajišťující pravidelnou výměnu praktických zkušeností ZS (např. krajů v případě grantových schémat) či Sekretariátů regionálních rad u programů INTERREG IIIA, zaměřený zejména na příklady dobré praxe používané v oblast implementace programů.

Řada opatření OP je implementována mechanismem grantových schémat (zejména SROP, ale i některá opatření OP PP a OP RLZ). Tento mechanismus je užitečný zejména pro podporu akcí menšího rozsahu. Na druhé straně je implementace GS náročná z hlediska administrace. Při implementaci některých opatření došlo v důsledku regionálních alokací k rozmělnění prostředků, a tím i ke ztrátě jejich účinnosti. V případě některých krajských GS byly alokace tak nízké, že využití tohoto administrativně náročného mechanismu bylo zcela neefektivní. V dalším programovacím období hodnotitel proto doporučuje, aby mechanismus GS byl využit jen v případech, kdy má smysl a je i efektivní.

Evaluační zprávy dále upozorňují na některé problémy, spojené s procesem hodnocení projektů. U některých programů (např. OP RLZ) existuje nedostatečně rozvinutá evaluační kapacita ze strany externích hodnotitelů projektů (např. chybějící informace o jejich certifikaci, přesné specializaci, kvalitě v centrální databázi hodnotitelů). Velmi schází poskytování zpětné vazby hodnotitelům, např. formou poskytnutí posudku zpracovaného druhým externím hodnotitelem, případně jejich vzájemná diskuze za účasti pracovníků ZS apod. Jako vhodné se jeví zavedení hodnocení kvality hodnotitelů ze strany např. ZS, s cílem vybrat ty nejkvalitnější a tím mj. eliminovat případy, kdy dochází až k extrémním rozdílům v hodnocení stejného projektu různými hodnotiteli.

U mnoha opatření je překvapující vysoký podíl žádostí, které nesplňují ani minimální formální výběrová kritéria (v průměru okolo jedné třetiny, u některých opatření se jednalo však o více než polovinu žádostí). K další „úmrtinosti“ projektů dochází v průběhu navazujících fází projektového cyklu (stažení žádosti žadatelem, ne na všechny schválené projekty je uzavřena smlouva, v průběhu kontraktace projektu dochází ke snížení příspěvku, dochází i k odstoupení od již uzavřené smlouvy). V tomto kontextu vyvstává otázka, zda je systém časově omezených výzev (přejatý z Phare) v případě programů, které se řídí pravidly pro SF, a jejichž realizace probíhá v mnohem delším časovém období, vždy vhodný a zejména efektivní. Systém časově omezených výzev např. vyžaduje, aby k určitému datu byl předložena kompletní žádost, tedy včetně všech požadovaných příloh, jejichž zpracování je zejména u větších projektů velice časově a finančně náročné. Na druhé straně existují i v ČR programy financované ze SF (INTERREG IIIA), kde mechanismus časově omezených výzev je nahrazen mechanismem průběžným. Tento systém umožňuje žadateli projektový záměr průběžně konzultovat s ŘO či ZS a postupně projekt připravovat podle pokynů a doporučení ZS tak, aby podmínkám programu plně vyhovoval. Až v tomto okamžiku pak přistoupí žadatel k vypracování všech požadovaných příloh a poté předloží projektovou žádost kompletní k zaregistrování a projednání na řídicím výboru (ty se konají zhruba 3x ročně). Tento systém má z pohledu žadatele řadu výhod a současně vede i k přípravě kvalitních projektů. Hodnotitel doporučuje posoudit výhody i nevýhody tohoto systému implementace, a to na základě zkušeností sekretariátů RR, které administrují programy INTERREG IIIA pro ČR a Bavorsko (Rakousko), a případně doporučit jeho širší využití pro nové programovací období.

Zjednodušení a zefektivnění systému implementace je tedy velmi důležitým tématem, kterému je třeba věnovat velkou pozornost, a současně i předpokladem pro zvýšení míry absorpce v dalším období, s příznivým dopadem i na vývoj věcného plnění (viz doporučení v rámci komponenty č.4).

Přílohy